

СИРИЈУС

Уређује: Издавачки одбор В.Н.Л.С, уредник издања: Брат Ч.В. Излази тромесечно и објављује радове браће из свих радионица.
Адреса: В.Н.Л.С, Старо сајмиште 66, Београд, e-mail: info@mason.org.rs, www.mason.org.rs

Број: 24, Година: V, 15 мај 2014, ИССН: 2217-6993

Слободозидарска ложа је својеврсна лабораторија. Предмет истраживања у овој лабораторији нису хемијска једињења већ човек. Опрема која се користи нису микроскоп и спектрометар већ симболички алати. У том процесу веома важно је писање радова. Треба "Писати, писати и само писати...". Није битно из ког професионалног миљеа долази онај ко пише. Од слободног зидара се не тражи да буде професионални писац, новинар или уметник. Он мора да нешто да напише јер је то део процеса изградње унутрашњег храма. Током писања рада на неку слободозидарску тему појединац сам себи разјашњава и боље разуме проблем који проучава. У покушају да се другима објасни оно што је усвојено, знање се систематизује и продубљује.

Зато, "Пишите браћо!". Не плашите се негативне критике јер оно што напишете прихватају браћа која су у идентичној позицији као и ви сами. Браћа су толерантна и разумеју на које проблеме сте наилазили током истраживања и писања. Савки следећи рад биће све бољи и бољи. Пишите браћо и опишите оно што сте током рада у ложи сами себи разјаснили или током времена боље разумели. Рад у ложи је непрекидни процес учења. Зашто са осталом браћом не поделити радост сазнања и разумевања. Можда су нека ситница, контекст, или пар реченица баш оно што неком другом недостаје да прогледа и сам угледа бљесак разумевања и спознаје. Неке ствари прихватамо здраво за готово не улазећи у скривено значење, а онда нам у једном тренутку "сине" шта та појава заправо значи. Дobar пример је суштина ритуала и масонска симболика за које је сасвим нормално да их неко схвати брже а неко спорије. Уколико сам имао среће и разјаснио себи неке ствари, зашто да не пренесем то искуство сазнања другом брату. Зато браћо "Пишите и само пишите...". Пишите о томе шта сте прочитали, како сте доживели речи аутора, дајте нам свој коментар и објасните свој став. Не плашите се критике. То је процес учења и суштина изградње бољег човека. Слободно цитирајте или препричајте делове које сте прочитали и који вам се чине кључни за разумевање теме. Уколико је то што сте прочитали помогло вама, можда ће помоћи и неком другом. "Сиријус" ће бити посредник на том путу...

У овом броју пред вама су текстови браће која су одавно прошла процес сазревања. Немојте да вас квалитет ових текстова обесхрабри. Оно о чему нам говори текст *Разлика између "Старих Дужности"* и *"Древних Међана"* мало ко зна. А неопходно је то знати! Зато је ту "Сиријус"...

Sadržaj:

Razvoj ljudskih prava u 21. veku ili perfidno prikrivanje nastajanja novog društvenog poretka.....	2
Savest kao tačka susreta profanog i masonskog.....	6
Razlika između "Старих Дужности" и "Древних Међана".....	8

RAZVOJ LJUDSKIH PRAVA U 21. VEKU, ILI PERFIDNO PRIKRIVANJE NASTAJANJA NOVOG DRUŠTVENOG PORETKA

Nedavna pobeda "bradate žene" Končite Vurst na Evrosongu ujedinila je planetu. Svi su osetili potrebu da reaguju. Većina zgražavanjem uz pominjanje Sodome i Gomore, manjina izražavanjem podrške razvoju ljudskih prava LGBT zajednice i transrodnih persona. Međutim, apsurd pobede transrodnog bića na evropskom muzičkom festivalu ogolio je ono što centri moći nevoljno priznaju - a to je da prisustvujemo rađanju jednog novog društvenog poretka, koga, makar u startu, obeležava nastajanje prekarijata, kao nove društvene klase.

Masonska zajednica je kao nikad hitro reagovala na globalni fenomen Končite Vurst. Glavna tema sajber ili kafanskih ćaskanja širom balkanskog regiona bio je Eurosong freak-show. Da bi lakše shvatili zgražavanje prosečnog balkanskog Masona nad činjenicom da "bradata žena plaši našu decu sa TV ekrana", vratićemo se nekih 2 veka u prošlost.

Zamislite evropskog plemića, napuderisanog i gizdavog, lišenog svakog egzistencijalnog rizika, koji se celog života bavio umetnošću, filozofijom i eventualno učestvovanjem u državnim poslovima i po kojem aristokratskem dvoboju. Zamislite zgražavanje takvog plemića nad činjenicom da nakon buržoaskih revolucija nekakvi "prazilukovići", zanatlije i vlasnici malih i

velikih manufaktura, pa čak i obični radnici i seljaci - dobijaju pravo glasa, ulaze u parlamente i počinju da donose odluke od državnog značaja! Iz prizme tadašnje vladajuće klase bilo je to više nego smak sveta. A možemo se vratiti i u bližu prošlost. Prisetite se priča svojih komšija i dedova. Kakvo je bilo njihovo zaprepašćenje i gnušanje nad činjenicom da je bravar postao predsednik države, abadžija ministar policije, a kršni momci koji su se lakše borili sa Nemcima nego padežima - zaposeli dedinjske vile i prigrlili najlepše beogradske devojke.

Diktatura prekarijata

Društveni poretki se menjaju revolucijom ili evolucijom. Ako zanemarimo Marksovu doktrinu, ovakve velike socijalne smene se dešavaju kada se uobliču nova društvena klasa, koja ima dovoljnu snagu i nedovoljan uticaj na društvene tokove.

Već nekoliko godina u internacionalnim intelektualnim anti-globalističkim krugovima cirkuliše jedan novi termin koji zagovornike zapadnog neo-liberalnog ekonomskog koncepta plaši možda i više od Vladimira Putina. Prekarijat, kao nova društvena klasa je tempirana bomba koja pretili da, više od još

uvek aktuelne ekonomske krize, uzdrma temelje sveta u kojem živimo.

Prekarijat je igra reči, kovanica nastala miksovanjem "proleterijata" i "precarious" (nesigurnost, neizvesnost - na engleskom). Država blagostanja, rođena 50-ih godina 20. veka, se definitivno preselila u istorijske udžbenike. Sigurnost posla, izvesnost penzije i zdravstvene zaštite, plaćeni 40-dnevni godišnji odmori, plaćena bolovanja... polako postaju kategorije o kojima deke pričaju bajke unucima o tome kako se nekada lepo živelo. Generalni trend rada na određeno vreme, kratkotrajni ugovori, obaveza stalnog učenja - ne da bi se napredovalo, već da bi se odbranilo radno mesto - postaju kategorije koje se sve češće ugrađuju u zakonske akte i polako postaju činjenice na koje, bez puno roptanja, pristajemo.

Višeglavo čudovište

Prekarijat je raznorodna socijalna grupa, sastavljena od tri osnovne podgrupe. Jednu čini "klasični proleterijat", nekadašnji fabrički i drugi radnici koji se nisu snašli u novoj geografskoj preraspodeli zanimanja, gde se fabrike i prljave tehnologije sele u zemlje trećeg sveta, dok se gotovo svakodnevno u zemljama zapada rađaju nova zanimanja iz domena usluga. Drugu grupu predstavljaju oni kojima je možda i najteže, i kojima je bilo teško u pređašnjem, i u svakom prošlom sistemu - to su marginalne i najranjivije grupe izbeglica, apatrida, invalida, Roma... Treća grupa je najzanimljivija i nosi veliki potencijal društvenih promena. To su mladi intelektualci, kreativna elita zapadne hemisfere, umetnici, kompjuterski stručnjaci, samozaposleni, mladi profesionalci i generalno razmišljajući mlađi ljudi kojima nije ponuđeno odgovarajuće mesto na društvenoj lestvici i u sistemu donošenja odluka, što dovodi do frustriranosti i otvorenog nezadovoljstva. Prva grupa ("klasični proleterijati") teži povratku na stari sistem Države blagostanja, druga grupa gleda samo kako da biološki preživi, a treća grupa

želi da menja svet, samo još uvek nema jasan koncept kako to da izvede.

Slobodno zidarstvo, kao Kraljevska Umetnost, podrazumeva dobru obaveštenost i još bolje razumevanje društvenih procesa. Uostalom, makar u poslednja tri veka sve velike promene su se dešavale pod direktnim vodstvom ili indirektnom logističkom podrškom Masonerije. Tako je bilo sa buržoaskom revolucijom, instaliranjem komunizma u istočnom delu Evrope, tako je i sa globalizacijom, koja se često pogrešno shvata kao Novi Svetski Poredak.

Shvatiti - znači opstati

Nažalost, prosečan balkanski Mason je mnogo više "prosečan" i "balkanski" nego "Mason", pa ne čudi, ali ipak razočarava, neobaveštenost i nedostatak želje za shvatanjem suštine problema.

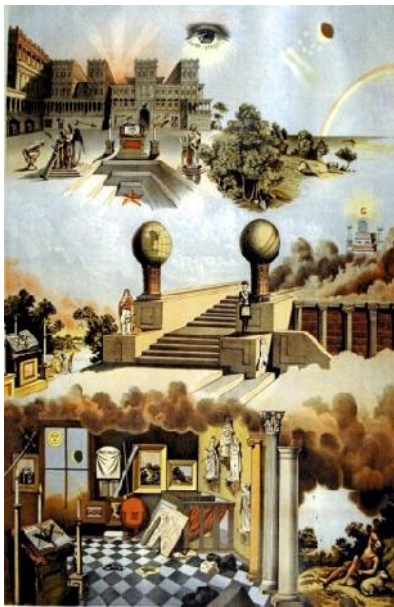

Gaj Stending, u svojoj knjizi iz 2011. "Prekarijat - nova opasna klasa" ovako definiše današnju piramidu vlasti: na vrhu je malobrojna ali bezobrazno bogata plutokratija, u sredini je modifikovana srednja klasa koju sačinjavaju dobro pozicionirani šrafovi državnih aparata, stručnjaci i "disižn-mejkeri" u jakim globalnim korporacijama. Ovom sloju uglavnom pripada građanstvo u kasnim 40-im, 50-im i 60-im godinama. Oni još uvek imaju solidnu poslovnu i egzistencijalnu izvesnost, plaćene godišnje odmore, seminare i druga stručna usavršavanja, "zlatne kišobrane" za slučaj da ipak ostanu bez posla i mnoge druge pogodnosti o kojima pripadnici najnižeg sloja,

prekarijata, ne smeju više ni da maštaju. Ovaj sloj zbija redove i protivi se uplivu novih, mlađih ljudi koje doživljava kao pretnju. Naravno, ovo je pojednostavljena slika koja ne pominje druge društvene grupe, ali se one, u krajnjem skorju, ipak mogu podvesti pod jednu od 3 gorepomenute.

Hleba (krvi, sexa) i igara

LGBT zajednica, kao marginalna grupa, je prvenstveno preko umetnosti, modne industrije i medija, uspela u poslednjih 30-ak godina da postane itekako vidljiva na zamišljenom tržištu socijalnih grupa.

Karakteriše je solidarnost, osećaj pripadnosti grupi, aktivizam, ali i dobri kontakti sa centrima finansijske i političke moći, što kao rezultat donosi gotovo neočekivano naduvavanje korpusa prava ove zajednice, uključujući čak i ozakonjenje istopolnih brakova. Iako se radi o gotovo prirodnim saveznicima, LGBT pripadnicima i prekarijatu je nametnut, po sistemu "hleba, krvi i igara", rat koji je eskalirao pojavljivanjem pomenutog entiteta koje se odaziva na ime Končita Vurst. Naravno, reč je o klasičnom spinu, odnosno narodski rečeno - koski, koja je bačena prekarijatu, kako ne bi razmišljao o visokim kamatnim

stopama, sopstvenoj "bezbućnosti", nedostupnosti lećenja i tome kako više nijedna politička partija ne artikuliše i ne zastupa njihove stavove i potrebe, što ih i faktički isključuje čak i iz kvazi-demokratskog načina odlučivanja kakav trenutno vlada u razvijenom delu sveta.

Pored gay parada, prekarijatu se serviraju reality-show način života, forsira se pripadništvo određenim klupskim (sportskim) bojama, kao i svaka druga zabava najniže vrste. Naravno, tu je i droga, kao dodatni "bensedin", ali i značajan izvor prihoda, koji se posle pranja, makar delimično, sliva u plutokratske riznice.

Novo svetsko plemstvo

Formira se i novo svetsko plemstvo, koje pored preživelih ostataka nekadašnjeg u svoje redove prima i nove članove, koji umesto titula markiza i barona danas nose titule doktora i advokata. Kao i u svakom plemstvu, i ovde je presudna krvna veza, koja podrazumeva da pripadate intelektualnoj porodici sa makar 100-godišnjim stažom i da ste već treća ili četvrta kategorija advokata, notara, sudija, lekara, univerzitetskih profesora... Ovde se možda krije modus opstanka porodica većine balkanskih Masona. Decu treba usmeravati u naše profesije, jer im tu možemo u najvećoj meri pomoći, i omogućiti im značajnu startnu prednost u odnosu na vršnjačku konkurenciju. Naravno, novi društveni i još neimenovani poredak ne podržava socijalnu pokretljivost, osim u smeru ka dole, ka prekarijatu.

Prilikom velikih društvenih potresa interesi klase koja ih izvodi se mimikrijski uglavnom prikivaju borbom za veći nivo ljudskih prava. Uz parolu "Egalite - Fraternite - Liberte" je francuska buržoazija razvlastila plemstvo, uz put skidajući po koju krunisanu glavu, i uskoro preuzela sve poluge moći kako bi mogla uspešno da eksploatiše tada nastajući proleterijat. Na sličan način su komunisti, urličući "Fabrike radnicima, zemlja seljacima" prigrabili svu moć, i odmah

nakon toga nastavili da izrabljuju samoupravljace koji su se zadovoljavali mrvicama sa stolova Staljinovih, Čaušeskuovih, Titovih... dvorova. Ni ovaj put nije drugačije. I danas se promovišu nova ljudska prava, koja se prvenstveno svode na prava povezana sa ispoljavanjem seksualne orijentacije. Na stranu to što pravo na rad, na jednake šanse, na socijalnu sigurnost... polako odlaze u fade-out... Čemu ovakvo prikrivanje, zapitaće se naivni? Jednostavno, u novoj preraspodeli društvene moći nema dovoljno mesta za sve koji su do danas imali određene udobne pozicije, pa je mnogo bolje da se ovaj socijalni zemljotres primeti što kasnije, po mogućstvu kad već bude prekasno.

Kobasice i krvavi internet ratovi

Ako se u veku koji gazimo desi neki veliki društveni prevrat, izazvaće ga grupa čija realna snaga i uticaj na društvene tokove, ili "deo kolača", stoje u najvećem disbalansu, a to je sigurno prekarijat. Zbog svoje raznorodnosti, teoretičari ga nazivaju i "mnogoglavim čudovištem". Deo prekarijata je svesno prepušten desničarskim i nacionalističkim opcijama, nekad preobučenim u "evropsko ruho". Međutim, onaj jači i kreativniji deo, koga čine mladi intelektualci i profesionalci, još uvek nema svoju političku opciju. Anti-globalistički pokret je samo u nekim segmentima zadovoljio aspiracije ovog dela prekarijata.

Akcije Anonimusa i "Okupiraj Vol Strit" su pokazale snagu, ali i nemogućnost pronalaženja najmanjeg zajedničkog imenitelja, a bez toga nema ni jasnog cilja, pa se ovakve akcije polako pretapaju u utopije.

Međutim, u skandinavskim zemljama se javljaju određeni politički pokreti koji uspevaju da zadobiju pažnju i glasove ovog dela prekarijata.

Reč je o partijama koje svoj program baziraju na tri osnovna stuba, u kojima možemo prepoznati Mudrost, Snagu i Lepotu, a to su: građanske vrednosti, zaštita životne sredine i "piratska opcija", koja se suprotstavlja oligarhijski postavljenom sistemu autorskih prava, koji koči slobodu izražavanja na internetu. Inače, izvesno je da će se velike socijalne bitke, umesto kao nekada u fabričkim krugovima, voditi na internetu. A odlučni bojevi se neće voditi po šumama i gorama, već po bulevarima i trgovima.

Prosečan balkanski Mason prvenstveno mora uložiti trud da razume aktuelne svetske tokove, jer će tek tada moći da u njima učestvuje i prilagođava ih našem okruženju i tradiciji u dozvoljenom segmentu. Takođe, razumevanje stvarnosti je više no ikad imperativ opstanka ne samo pojedinaca i njihovih porodica, već i čitavih profesija, društvenih grupa, pa i nacija. Zbog toga, ne dozvolite da vam Končita Vurst (wurst = kobasica na nemačkom) bude važnija od uslova pod kojim ćete obezbeđivati kobasice i pečenje svojoj porodici za nedeljni porodični ručak.

B.R., MKU, PL "Sloboda"
Beograd

Savest kao tačka susreta profanog i masonskog

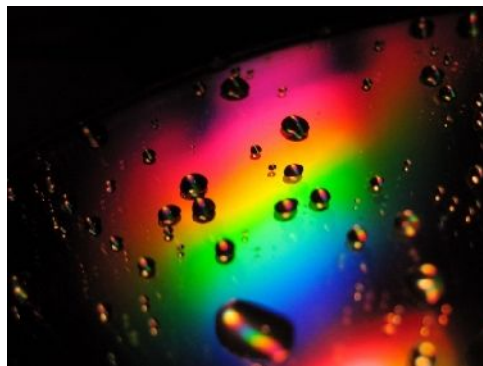
Tekst pred vama presečna je tačka više misaonih i životnih tokova koji me okružuju ovih dana. Ona može prilično dobro da se modeluje kao dilema samonametnuta nakon što sam se našao u Severnoj koloni:

„Sve ove priče o klesanju i svetlosti lepo zvuče, ali koliko je zaista u profanom svetu moguće poštovati etiku koju nameće pripadnost Bratstvu?“ Svedoci smo da se u prisustvu tri velika i mala svetla slažemo u razmišljanjima o bazičnim postulatima masonske etike i morala. Ti postulati, najlepše sažeti u Dekalogu, predstavljaju široko postavljenu osnovu na kojoj funkcionišu civilizacije i društva još od drevnih vremena i ja ih neću ponavljati.

Sve to sjajno zvuči. Kada bismo izvan Lože živeli u savršenom svetu postulati Dekaloga režirali bi i funkcionisanje društva i pojedinca u profanoj sferi. Nažalost, savršenog sveta nema. Kompromis je neophodan. Postavio sam sebi pitanje gde je granica do koje bi trebalo tolerisati upliv profanih interesa svih vrsta u funkcionisanje Masonerije. Ovo utoliko pre što je Dekalog usmeren prilično široko, dok se sa druge strane detalji funkcionisanja profanog društva i parametri o tome šta je etički i moralno menjaju kroz vreme i (nešto manje izraženo) kroz prostor. Ono što je smatrano etičkim u drevnim vremenima nije to i danas i obrnuto. Moralne norme u evropskim i napr. islamskim zemljama u nekim aspektima se snažno razlikuju.

Dakle, masonska i profana etika nisu potpuno identične. Profani tok je noseći, snažan i dinamičan. Masonerija je snaga koja teži da taj tok usmeri u meri u kojoj je to moguće. Ova dva toka se prepliću, razmenjujući međusobno uslovljene uticaje.

To je neka vrsta korisne borbe evolutivnog tipa. Lično, uporedio bih život sa rečnim tokom, a moralne, vredne i sposobne osobe (u koje ubrajam i masone), sa ljudima koji pokušavaju da taj tok na svom malom delu obale (odnosno vremenu u kome postoje) učine bistrijim (ili manje mutnim kako god se kome sviđa). Domet i snaga ovakvog uticaja nisu neizostavno uslovljeni vremenom koje proživimo na planeti i uz uloženi trud i talenat mogu da budu u bitnoj nesrazmeri sa njim.

Pomenuo sam da smo u profanom životu prinuđeni na kompromise. Nekada zbog potrebe da ostanemo dosledni nekoj moralnoj normi našim ponašanjem okrnjimo svoj ekonomski ili socijalni interes. I to po pravilu bude nešto na šta smo ponosni.

Sa druge strane, ne poznajem nikog ko se nije bar jednom zarad pozicije, ličnog i/ili poslovnog interesa ponašao suprotno načinu koji se smatra moralnim i etičnim. Takav postupak nas nikada ne čini previše srećnim. Ipak, to je nešto što je neizbežno i pitanje je samo povoda, mere i granice koju ne treba preći.

Ono što sam takođe zapazio je da, kako ja, tako i neki od vas, često sa dozom prezira govorimo i pišemo o određenim pravilima

logike profanog života. Zaboravljamo da nas je ono što smo učinili i postigli u tom domenu dovelo na dobar glas i među stubove. Svog garanta nismo upoznali u Loži, već na zajedničkom poslu, druženju sa prijateljima ili porodičnom skupu. Te profane utakmice smo dakle prilično uspešno odigrali, a pobjeda ipak nije moguća bez ponekog faula.

Hajde sada da se vratimo u Ložu. Nema razloga da ne pomenem da kao što postoji logika ostvarivanja interesa u profanom, postoje i ne bitno različiti načini kako se partikularni interesi pojedinca realizuju u masonskom okruženju. I tu postoji neophodnost kompromisa, ponekada vezana za sopstveno shvatanje masonske etike, a ponekad i za sopstvene interese u samoj Loži. Bez toga se ne može i opet je najvažnije biti svestan neizbežnosti takvih pojava i u skladu sa tim ih kontrolisati u meri u kojoj je to moguće.

Konačno, svedoci smo da se masonski i profani interesi često prepliću, pa se onda kompromis proširuje na obe sfere. Ovakav kompromis je takođe neizbežan, ali je, čini mi se i najopasniji jer se najteže kontroliše.

Ne mislim da je ostvarivanje ličnih masonskih i profanih interesa, pojedinačno ili isprepletano, nekakav greh. Naprotiv, često je to na korist, bilo Bratstva bilo društva kao celine. To je i neophodnost, jer smo deo i jednog i drugog sveta. Ipak, partikularni bilo masonski bilo profani interesi treba da se u što manjoj meri ostvaruju na uštrb interesa masonerije, odnosno šire profane zajednice. Što se dešava i dešavaće se jer, ponoviću, pripadamo i jednom i drugom domenu.

Lično sam imao i još uvek imam problem da igram na toj tankoj žici uverenja i interesa. A onda mi je jedan nešto iskusniji profani prijatelj nedavno dao savet koji sam mnogo puta slušao ali tek sada čuo: „Ponašaj se tako da ti savest bude mirna“.

Pomislio sam da je zapravo savest taj lakmus koji odvaja truli kompromis od onog drugog. Kao teg koji se na našoj misaonoj vagi nalazi nekada na tasu ličnih socijalno-ekonomskih i drugih profanih interesa, a nekad na tasu koji bih nazvao etičkim.

Dok nisam krenuo sa izradom ove instrukcije, nisam se bavio definicijom savesti. Onda sam malo istraživao i našao zamašan broj ozbiljnih tekstova koji uključuju različita objašnjenja ovog pojma. Navešću neka od njih:

“Savest je suštinsko znanje dobra i zla, za razliku od pojavnog znanja fizičke egzistencije.”

“Savest je neophodna smernica za postizanje konstruktivnog razvoja ljudi i njihove okoline.”

“Savest je kao bol, ona nas upozorava kada smo prekršili Božije zakone.”

Meni se najviše dopala rečenica švedskog filozofa i naučnika iz 18. veka Emanuela Svedenborga: “Savest je Božje prisustvo u čoveku”.

Razumem savest kao duboko lični osećaj pravednosti, pre svega u odnosu na sebe (što smatram prirodnim), pa tek onda na okolinu. Termin “kolektivna savest” smatram etičkim oksimoronom koji u praksi predstavlja odličan paravan za licemerje.

Etičkim sazrevanjem koje pripadnost Bratstvu podrazumeva i odrastanjem u profanom životu i savest se menja i zri. Menja je iskustvo, interesi i delanje. Vremenom, sve uspešnije nam omogućava donošenje odluka koje najmanje “krnje” bilo princip, bilo interes. Bilo lično, bilo opšte. I omogućava i jednom i drugom da opstanu i nastave da postoje. Izmenjeni ili krnji, to je stvar lične moralno-etičke procene. Na isti način kao što je delo nekog vajara nekom najviša umetnost a nekom oštećen kameni blok. Prosto stvar ukusa.

Bitno je trajanje, koje je svrha života u najširem smislu. Naš boravak u Hramu je samo jedan od načina za baždarenje savesti koja to trajanje može načiniti moralno i etički udobnijim.

Brat N.C.
MKU PL “Slobodan Jovanović”
Niš

RAZLIKA IZMEĐU "STARIH DUŽNOSTI" I "DREVNIH MEĐAŠA"

Stare Dužnosti (Old Charges) i Drevni Međaši (Ancient Landmarks) NIKAKO nisu sinonimi i njihovo poistovećivanje može dovesti do velikih problema i nesuglasica prilikom tumačenja pravnih praznina u aktima masonskog zakonodavstva.

Najkraće rečeno, Stare Dužnosti predstavljaju zbirni izraz za sve (sačuvane) masonske akte, nastale od 13. do 18. veka, a koji sadrže etičke ili pravne norme Slobodnog Zidarstva, i pripadaju korpusu "pisanog masonskog prava". Drevni Međaši predstavljaju uži pojam, i produkt su određene sistematizacije, slične onoj koju je 1723. izvršio Anderson (Andersonova Konstitucija). Drevni Međaši spadaju u korpus "nepisanog masonskog prava", što ne znači da je reč o usmenom predanju, već o zapisanim neformalno aklamativno prihvaćenim vekovnim normama običajnog slobodnozidarskog prava, koje na bilo kakav zvaničan način nisu usvojene i promovisane kao "pravila najveće snage" od strane nekog visokog masonskog tela. Konstitucije i drugi normativni akti nižeg ranga mogu samo da razrađuju odredbe Drevnih Međaša ili normiraju oblasti koje Drevni Međaši i druga opšte prihvaćena slobodnozidarska pravila ne pokrivaju, ali striktno vodeći računa da se davno postavljene granice nikako ne prekorače.

Hijerarhija masonskih pravila

Do danas je pronađeno više od sto manuskripta, listova i knjiga, koji sadrže različita masonska pravila, a sve njih anglo-

saksonski Masoni nazivaju zajedničkim imenom - *The Old Charges* - "old čardžis", ili Stare Dužnosti. Drevni Međaši (*Ancient Landmarks* - "ejnšent lendmarks", negde *Old Landmarks* ili samo *Landmarks*) predstavljaju tačno određen skup masonskih normi, čiji su izvor upravo Stare Dužnosti. Broj Drevnih Međaša se u 19. veku ustalio na 25, i upravo ovih 25 pravila (a ne ona različita pravila iz Starih Dužnosti) predstavljaju večna i nepromenljiva pravila Slobodnog Zidarstva koje moraju poštovati svi pravi Masoni širom planete.

Radi jasnijeg razumevanja razlike između Starih Dužnosti i Drevnih Međaša, dajemo hijerarhiju masonskih normi Plave Masonerije, od najviših do najnižih:

- 1) **nepisana i nepromenljiva pravila (među njima su i Drevni Međaši)**
- 2) **Konstitucija**
- 3) **akti Velike Lože (Domaća uredba, pravilnici, odluke...)**
- 4) **akti loža (Domaće uredbe loža, pravilnici loža...)**
- 5) **drevna pisana pravila (među njima su i Stare Dužnosti - *Old Charges*, Andersonova Konstitucija...).**

reiberen and fellowes *vvv*
 this is the strength the secrets and worthy science of freemasons
 or **Geometrie** and in what manner it was first founded and be-
 gun and afterwards how it was confirmed by diverse **Kings**
 and **Princes** and by many other **worshipfull** men and
 also to these that be here w^o mind to shew you the charges that
 belongs to every **freemason** to be pay^d for in good faith if you
 take good heed it is well worthy to be kept for a **secret** and
 curious **science**. **Sirs** these be severall **liberall sciences** of
 the which this **secrets science of masons** is one and the same
 be these the first is **Grammer** and teacheth a man to spell and
 write truly the second is **Rhetoricke** and that teacheth a man
 to speake plainly and subtil. the third is **Logicke** and that teach-
 eth a man to discern the true from the fals. the fourth is a
Arithmetick and that teacheth a man to reckon and compute
 the fifth is **Geometrie** and teacheth a man how and measure
 of Earth and of all things of the which this **science** is called
Ma^sons Geometrie and by **Vitruvius** is called
Architecture the sixth is called **Musique** the seventh is
 called **Astronomie** and teacheth a man to know the course of

Ovde treba napomenuti da su Stare Dužnosti samo posredan izvor prava, koji ima određeni značaj prilikom tumačenja određenih vanrednih situacija. Jedan deo odredbi koje sadrže Stare Dužnosti spadaju u korpus nepisanih i nepromenljivih pravila, i time te pojedinačne norme (a ne Stare Dužnosti u svojoj sveukupnosti) imaju status "nepisanih i nepromenljivih pravila", čime postaju norme najjače pravne snage (npr. zabrana stupanja u nedozvoljene odnose sa ženama, sestrama, majkama druge Braće, obaveznost održavanja Bele Trpeze, obavezna pomoć Bratu koji upućuje Veliki dozivajući znak nevolje i dr.). Međutim, postoji jedna "nad-norma", a to da svaki Mason, a pogotovo onaj koji donosi važne odluke - mora se uvek rukovoditi interesima Univerzalnog Slobodnog Zidarstva. Ova "nad-norma" ima moć da suspenduje čak i neka drevna pravila, u izuzetnim situacijama i sa jakim razlozima. Generalno, za pravilno tumačenje suptilnog drevnog masonskog pravnog ustrojstva potrebno je, pored

izvanrednog poznavanja masonske istorije, teorije i prakse, i dobro stručno poznavanje pravne nauke. Upravo zbog toga, sve najznačajnije knjige iz oblasti masonske jurisprudencije, a koje nam i danas služe kao glavni izvori tumačenja i razumevanja masonskog prava, kao i Konstitucije najvećih masonskih organizacija, pisali su Masoni pravnici - istaknuti poznavaoци pravne nauke i nomotetike.

Recepcija francuskog masonskog prava

Na balkanskim prostorima, Stare Dužnosti i Drevni Međaši se najčešće (pogrešno) shvataju kao sinonimi, a u češćoj upotrebi je "otmeniji" izraz Stare Dužnosti. Razlog za ovu okolnost je recepcija francuskih masonskih akata i literature, koja takođe ne pravi jasnu jezičku distinkciju između ova dva pojma. Jednostavno, najveći broj drevnih masonskih akata je poreklom iz Engleske i Škotske, a jedan manji deo iz

Nemačke. Organizovanom i sistematskom proučavanju *Old Charges* je u Engleskoj dat najveći značaj, pa je naučno izučavanje ove oblasti započeto još u 17. veki, dok se prvi prevodi engleskih i američkih istraživačkih radova u Francuskoj pojavljuju tek početkom 20. veka¹. Puka recepcija francuskih i nemačkih akata, bez dublje kritičke uporedne analize doveo je do ove nesaglasnosti sa svetskom masonskom teorijom i praksom.

Prvo od Osnovnih načela Konstitucije VNLS iz 2009. glasi: Masonsko udruživanje je Savez slobodnih ljudi, čije poreklo potiče iz srednjevekovnog građevinarskog bratstva. Njemu je osnova čisti etički zakon, koji nalazi svoj izraz u slobodnozidarskim propisima, a ponajviše u tzv. "Starim dužnostima slobodnih zidara". VNLS je doslovno preuzela ovo načelo iz Konstitucije Velike Lože Srba, Hrvata i Slovenaca "Jugoslavija" iz 1919. Ovo načelo jasno ukazuje da u slučaju bilo kakvih nejasnoća i pravnih praznina, pri tumačenju treba konsultovati Stare Dužnosti !? I to može biti osnov brojnih problema, jer različiti akti, koje zajednički nazivamo Starim Dužnostima, sadrže veoma različit broj normi, koje često nisu određene na identičan način. Šta ako se, primenom ovog načela, neko pozove na Regius Manuscript iz 1390. godine, a drugi mu se suprotstavi stavom da se ta odredba ne nalazi u npr. Cooke manuskriptu iz 1425. godine, koji je takođe Old Charge(s)! Engleski i američki Masoni su ovaj problem rešili uvođenjem Drevnih Međaša, koji su precizno i taksativno određeni, i ne ostavljaju mesta zabuni ili različitim tumačenjima. Bez obzira što naša obediencija pripada "francuskoj liniji", neporecivo je da su su i Stare Dužnosti i Drevni Međaši nastali na engleskom govornom području, pa se pri definisanju i implementaciji ovih izuzetno značajnih

termina moramo držati njihovog izvornog značenja i značaja u anglo-saksonskom masonskom pravnom sistemu. Znači, termin "Stare Dužnosti" se može (i treba) koristiti u govoru, ali je u zvaničnim aktima ispravnije i preciznije koristiti jasno određen izraz Drevni Međaši (Ancient Landmarks) ili eventualno Graničnici, kako predlaže br. Goran Ivanković². Međutim, kako ne bi dolazilo do različitih interpretacija, čini se najsvrsishodnijim koristiti najopštiji izraz "opšte prihvaćena pravila Slobodnog Zidarstva".

Regius Manuscript – najstarija Stara Dužnost

Za razumevanje razlike između pojmova Starih Dužnosti i Drevnih Međaša, možda je najbolje krenuti od popularnog i često citiranog teksta "The Old Charges" H.L. Hejvuda³, koji donosi najbitnije činjenice, koje ovde prenosimo u skraćenoj formi. Pre ustanovljenja termina *Old Charges*, drevni masonski zapisi su zbirno nazivani *Ancient Manuscripts*, *Ancient Constitutions*, *Old Records* ili *Gothic Manuscripts* (ovaj termin "gotški manuskripti" se ponekad i danas koristi - prim. aut.). Pronađeno je i sačuvano preko 100 dokumenata, nastalih u periodu od 1390. do 1730. godine, i većina ih se nalazi u londonskom British Museum-u. Po sličnosti sadržaja i forme, ove izvore masonskog prava razvrstavamo u četiri velike grupe - familije: *The Grand Lodge Family*, *The Sloane Family*, *The Roberts Family* i *The Spencer Family*. Prvu naučnu studiju Starih Dužnosti objavio je Dr. Robert Plot 1686. godine, u knjizi "Natural History of Staffordshire". Većina poznatih Starih Dužnosti je engleskog porekla, ali postoji i nekoliko nemačkih (*Torgau Ordinances* i *Cologne Constitutions*).

1 Ligu, Danijel - Rečnik Slobodnog Zidarstva, str. 876 (Paideia, Beograd, 2001)

2 Goran Ivanković u svojoj knjizi "Riječ iskona" (Plavi Dunav, Vancouver, 2013), se posle dosta razmišljanja i konsultovanja, između ostalih i sa autorom ovog teksta, odlučio za izraz "Graničnik", jer ovih 25 Graničnika predstavljaju granicu koju Slobodni Zidar ne sme preći. Međutim, po mišljenju autora ovog teksta, graničnik je više tehnički izraz, dok je intencija engleskih Masona bila da korišćenjem termina "Landmarks" (međa, kamen međaš) metaforički predstave prostor, ograničen Međašima, koji Mason kao pojedinac, i Masonerija kao Bratstvo, nikako ne sme preći. Zbog toga, takođe posle mnogo promišljanja, predlažem isključivo korišćenje izraza "Drevni Međaši".

3 Članak je objavljen septembra 1923. u časopisu "The Builder". H.L. Haywood je bio urednik ovog kultnog masonskog glasila, koji je od 1915-1930 izdavao američki National Masonic Research Society, a čiji je pokretač i glavni urednik bio čuveni Mason Joseph Fort Newton. Tekst "The Old Charges" se može naći na više mesta na internetu, npr. na adresi https://archive.org/details/The_Old_Charges_-_Brother_H_L_Haywood

The Constitutions of } Masonrie - ~ ~ ~ } 1704

The might of the Father of Masonrie with biddens of the Blessed Tom through the grace of God and the goodness of the Holy Ghost that be the persons in one God and be with us at our beginning and give us grace so to govern us here in this life that we may come to his blessing that never shall have ending. And God be witness and follows our purpose is to tell you how and in what manner this worshipful science of masonrie was begun and afterwards how it was found by our this Kings and Princes and by many others worshipful men. And also to them that be here or will be here the charge that belongeth to every free mason to keep true in good faith and therefore take good heed here to. It is well worth to be kept well for that the science is absent for there be seven liberal sciences of the which seven it is one another the names of the seven sciences be these first. Grammar and that teacheth a man to speak truly and write truly. And the second is Rhetoric and teacheth a man to speak fair plainly and without guile. And the third is Dialerick or Logick and that teacheth a man to discern truth from falsehood. And the fourth is Arithmetick and that teacheth a man to reckon and to count all manner of numbers. And the fifth is called Geometrie and teacheth how to measure of grounds and of all other things of the which sciences is ground of masonrie. And the sixth science is called Musick and that teacheth a man the sciences of song and violl of Tongue and Organ learnes trumpet. And the seventh science is called Astronomie and that teacheth a man to know the courses of the Sun Moon and Stars. These be the seven liberal sciences the which seven be all grounded by one that is to say Geometrie for by this may a man prove the Reasons of works as founded by Geometrie for Geometrie teacheth how to measure of grounds and of all member of things on earth for there is no man that worketh any science but he worketh by some measure or by weight and all this is Geometrie.

Najstariji manuskript poznat je pod imenima "The Halliwell" ili "Regius Manuscript" i smatra se da potiče iz 1390. godine. Napisan je u stihu, na staro-engleskom i sadrži 15 članova (koji se odnose na opšta pravila ponašanja) i dodatnih 15 tačaka koje sadrže statutarne-organizacione norme. Drugi najstariji manuskript je poznat pod imenom "Cooke Manuscript" i potiče iz 1450. godine. Smatra se da je Anderson, prilikom pisanja svoje čuvene Konstitucije, svoj rad bazirao upravo na ovom dokumentu.

Većina Starih Dužnosti ima ujednačen koncept sadržaja. Na početku je zahvalnost Tvorcu i Vladaru, zatim je data kraća mitološka istorija Masonerije (gde se češće pominju Noje, Nabukodonosor i dr. nego Hiram Abif), zatim slede opšta pravila ponašanja i na kraju organizaciona pravila. Broj pravila je različit, a ima i dosta razlika u konkretnom sadržaju, odnosno - neki dokumenti ne sadrže pojedina bitna pravila Reda, neke odredbe su normirane na različit

način (npr. oko vremena koje se mora provesti na majstorskom stepenu da bi se uzeo učenik i dr.). Posebno je značajan "Harleian MS" iz 1670. (9 članova i 9 tačaka), koji potvrđuje da je institucija Velikog Majstora postojala i pre osnivanja Velike Lože, s tim da su njegove ingerencije bile svedene uglavnom na upravljanje godišnjom Skupštinom.

Andersonova Konstitucija

Upravo zbog brojnosti različitih masonskih pisanih dokumenata i različitosti pravila, nakon osnivanja Velike Lože u Engleskoj 1717. godine, pojavila se potreba za kodifikacijom. Posle opsežnog rada, br. Dr. Džejsms Anderson je 1723. objavio prvu štampanu Konstituciju, koja je sadržala najvažnija pravila Bratstva. Iako je bilo negodovanja i neslaganja sa ovom kodifikacijom, činjenica je da je Anderson

postavio temelje modernog masonskog zakonodavstva.

Zainteresovani za dublje proučavanje drevnih manuskripta, ovo uzbudljivo putovanje kroz vreme mogu započeti knjigom "The Old Charges of British Freemasons" W.J. Hughana⁴, koja na pregledan način predstavlja 30-ak najzanimljivijih manuskripta.

Najveći broj *Old Charges* nastao je u doba operativne masonerije i vladanja dvostepenog masonskog sistema (tek u 18. veku je ustaljen današnji trostepeni sistem: Učenik, Pomoćnik, Majstor - prim.aut.), i u tom svetlu se moraju tumačiti njihove odredbe. Kao ilustraciju međusobnih razlike, dajemo nekoliko zanimljivih primera: *Sloane MS* iz 1646. u 11. tački određuje da Mason ne sme igrati nikakve hazardne ili nemoralne igre, dok *Harleian MS* iz 1672. u 20. tački dozvoljava kockanje i kartanje, ali samo u vreme božićnih praznika. *Sloan MS* propisuje obavezu dolaska na sve masonske samite bez izuzetka, dok *Harleian MS* na to obavezuje Braću, ali samo ako se u trenutku održavanja sastanka nalaze u krugu od 10 milja od mesta održavanja. *Lodge of Hope MS* iz 1680. godine ovu razdaljinu skraćuje na 5 milja, a *Antiquity MS* iz 1686. je povećava na čak 50 milja. *Harleian MS* zabranjuje Učenicima ženidbu ili veridbu, dok se većina drugih manuskripta ne bave ljubavnim životom Učenika. Posebno je zanimljiv *York MS No.4* iz 1693. godine koji čak dozvoljava i ženama ulazak u masonski savez!

Kodifikovanje Drevnih Međaša

Upravo zbog ovakvih razlika, jedan od najpoznatijih masonologa svih vremena A.G.Mackey je sistematizovao drevna pravila kroz 25 Drevnih Međaša (*Ancient Landmarks*) u svojoj knjizi "A Text Book of Masonic Jurisprudence"⁵ iz 1872. godine, koje odmah prihvata još jedan značajan masonolog Chalmers I. Patton u knjizi "Freemasonry and its Jurisprudence"⁶. U narednim godinama ovih 25 pravila, pod imenom *Ancient Landmarks*, postaju opšte prihvaćeni osnov masonskog pravnog sistema, koji moraju poštovati bez izuzetka svi pravi Masoni širom sveta. Numeracija Međaša je takođe opšte prihvaćena, pa ako se neki Mason pozove na 13. Međaš, svi Masoni širom sveta će znati da se Brat poziva na pravo na žalbu protiv odluke svoje lože kojom mu se uskraćuje neko pravo. Autor ovog teksta smatra da bi svaki ovdašnji Mason nakon prijema, uz primerak Statuta i Konstitucije, morao dobiti i knjigu sa Drevnim Međašima na srpskom jeziku. Na ovaj način, novoprimljeni Brat bi se ne samo upoznao sa suštinom Slobodnog Zidarstva, već bi na najkraći način mogao da se upozna sa glavnim normativnim okvirom Bratstva.

25 nepromenljivih pravila

Ovde ćemo, samo u najkraćim crtama, predstaviti 25 Drevnih Međaša, ali uz ogradu da su ovde dati u skraćenoj i maksimalno sažetoj formi. Problemi se javljaju upravo zbog pogrešnih i nekompletnih interpretacija, tumačenja i prevoda, pa preporučim da ih pročitate u originalnoj i kompletnoj verziji (makar dok Izdavački odbor VNLS ne objavi adekvatan priručnik sa kompletnim tekstom i tumačenjem Drevnih Međaša):

- 1. Međaš: oblici prepoznavanja - Masoni se prepoznaju po znacima, rečima, lozinkama i hvatovima (rukovanjima),**

4 Hughan, William James - The Old Charges of British Freemasons (Simpkin, Marchall & co., London, 1872)

5 Mackey, Albert G. - A Text Book of Masonic Jurisprudence, str. 17-39 (Clark & Maynard, Njujork, 1872)

6 Patton, Chalmers I. - Freemasonry and its Jurisprudence, str. 1-19 (Reeves & Turner, London, 1872)

2. Međaš: podela na tri stepena (Učenik, Pomoćnik, Majstor),
3. Međaš: legenda o trećem stepenu (gradnja Solomonovg Hrama i Hiram Abif),
4. Međaš: Bratstvom upravlja Veliki Majstor,
5. Međaš: Veliki Majstor ima pravo da predsedava na svakom sastanku Bratstva (odnosi se na sve ritualne i konferencijske radove Velike Lože i svih Loža),
6. Međaš: Veliki Majstor ima pravo da dozvoli prijem ili uzdizanje (iako nisu ispunjeni "redovni" uslovi),
7. Međaš: Veliki Majstor ima pravo da stvara privremene lože (uz prisustvo najmanje još šestorice Majstora, a radi nekog važnog zadatka),
8. Međaš: Veliki Majstor može proizvesti Masona na licu mesta (u privremenoj loži),
9. Međaš: neophodnost masonskog sastajanja u ložama,
10. Međaš: radom loža upravlja Starešina sa dva Nadzornika,
11. Međaš: Loža mora biti zaštićena (prilikom ritualnog rada),
12. Međaš: svaki Mason ima pravo da bude zastupan na Skupštinama (i drugim opštim sastancima Velike Lože, kao i da daje instrukcije svojim predstavnicima),
13. Međaš: pravo na žalbu protiv svake odluke Lože (Mason je upućuje Velikoj Loži ili Skupštini),
14. Međaš: svaki Mason ima pravo da posećuje sve regularne lože,
15. Međaš: ukoliko je posetilac nepoznat Braći, u ložu može ući samo nakon prethodne provere,
16. Međaš: lože nemaju pravo da se mešaju u poslove drugih loža (niti da uzdižu Braću iz drugih loža),
17. Međaš: svaki Mason podleže zakonima masonske jurisdikcije kojoj pripada,
18. Međaš: kandidat za prijem u Bratstvo mora ispunjavati određene uslove,
19. Međaš: vera u Boga kao Velikog Arhitektu Univerzuma je jedan od najvažnijih Međaša,
20. Međaš: vera u vaskrsenje i budući život,

21. Međaš: "Knjiga zakona" je obavezni deo inventara svake lože,
22. Međaš: svi Masoni su jednaki,
23. Međaš: tajnost institucije (obaveza čuvanja masonskih tajni),
24. Međaš: spekulativna nauka zasniva se na operativnoj veštini, a korišćenje simbolizma služi religijskom i moralnom usavršavanju,
25. Međaš: ovi Međaši se ne smeju nikad menjati.

Iako Drevni Međaši predstavljaju neprikosnoveni primarni i najviši izvor masonskih pravila, i Stare Dužnosti imaju određeni značaj, pogotovo prilikom tumačenja i nalaženja rešenja za neke nejasne ili neuobičajne situacije. U normativnoj hijerarhiji, Stare Dužnosti se nalaze na poslednjem mestu, ispod akata loža koje rade pod zaštitom Velike Lože. Zbog toga je možda danas pravi trenutak da ispravimo grešku naše Braće, koja su prevodeći i neselektivno implementirajući odredbe francuskih masonskih akata, u Konstituciji navele Stare Dužnosti, (a ne Drevne Međaše) kao okvir i polazište gradnje jugoslovenskog i srpskog masonskog pravnog sistema.

B.R., MKU,
 PL "Sloboda",
 Beograd